

6. Ermakov SS. Metodologichniy analiz problem disertatsiynih doslidzhen. Filosofiya i suchasnist. 2008; (1): 51-7.
7. Ermakov SS. Katalog: 500 avtoreferatov dissertatsiy po fizicheskomu vospitaniyu i sportu. Harkov: HDAI; 2002. 328 s.
8. SvIstelnik IR, Zanevskiy IP. Harakteristika Informatsiynogo zabezpechennya vischoYi flzkulturnoYi osvIti. PedagogIka, psihologIya ta mediko-bIologIchnI problemi flzichnogo vihovannya I sportu [Internet]. 2006; (3): 141-4. Dostupno: <http://www.sportpedagogy.org.ua>.
9. Krutsevich TYu, redaktor. Zagalni osnovi teorii i metodiki flzichnogo vihovannya. KiYiv: OIImpiyska literatura; 2008: 9.
10. UstInova TB. Teoretiko-metodologIchnI osnovi doslIdzhen z IstorIYi flzichnoYi kulturi I sportu. VIsnik ChNPU. Ser.: Ped. nauki. Flz. vih. I sport. 2012; 1 (98): 255-8.
11. Matveev LP. Osnovyi obschey teorii sporta i sistemyi podgotovki sportsmenov. Kiev: Olimpiyskaya literatura; 1999. 317 s.
12. Platonov VN., Guskov SI. Olimpiyskiy sport. Kiev: Olimpiyskaya literatura; 1994. 496 s.

Цитування на цю статтю:

Григоришина ТБ, Балацька ЛВ. Наукові пріоритети історичної парадигми з фізичної культури і спорту України (за матеріалами дисертаційних робіт періоду (1939–1990 рр.)). Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Берез 26; 33: 161-166

Відомості про автора:

Григоришина Тетяна Борисівна – старший викладач, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
e-mail: ustinova.tatyana@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6888-0476>

Information about the author:

Hryhoryshyna Tetiana Borysivna – lecturer, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

Балацька Лариса Василівна – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

Balatska Larysa Vasyivna – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraine)

e-mail: l.-balatska@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-7963-2726>

УДК 37.068

doi: 10.15330/fcult.33.166-171

Владислав Мочернюк

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СПОРТУ

Волонтерська діяльність набула значного розвитку в Україні і стала одним із реальних засобів підготовки фахівців у різних галузях, але наукового обґрунтування цієї діяльності недостатньо. У роботі представлені результати досліджень відношення студентів випускних курсів за кваліфікаційними рівнями бакалавра та магістра факультету фізичного виховання і спорту до волонтерської діяльності. Мета. Визначити напрямки волонтерської діяльності студентів спеціальності “Середня освіта (Фізична культура)”, відношення до неї та вплив на формування їхньої компетентності. Методи. Дослідження ґрунтувалося на застосуванні комплексу методів наукового пізнання: аналіз спеціальної літератури, документальних матеріалів, матеріалів мережі Інтернет; історико-логічний аналіз; структурно-функціональний аналіз; опитування; методи математичної статистики. Результати. Проаналізований досвід організації волонтерської діяльності студентів різних країн світу та зокрема тих, що навчаються на спеціальностях фізична культура і спорт. Визначені пріоритети студентів щодо волонтерської діяльності та окремі аспекти нормативно-правового регулювання такої роботи. Серед студентів найбільше охочих займатися допомогою тваринам. Серед магістрів зростає частка готових займатись добровільною допомогою людям з особливими потребами, людям похилого віку, дітям, брати участь в організації різного роду спортивних заходів. В обох групах більшість готова займатись аналогічною діяльністю при умові оплати праці і незначна кількість готова таку ж кількість часу працювати безоплатно. Висновок. Студенти та магістри випускних курсів спеціальності

“Середня освіта. Фізична культура” позитивно ставляться до волонтерської діяльності в цілому, проте більшість проти надання пільг волонтерам при вступі до закладів вищої освіти, призначенні стипендій, працевлаштуванні. Всі досліджувані не мали досвіду організації превентивної роботи серед дітей щодо запобігання шкідливих звичок.

Ключові слова: волонтерство, студенти.

The paper presents the findings on the attitude of the BA and MA undergraduate students of PE and sports faculty towards volunteering. The purpose of the study is to determine the line of volunteering activities of the students majoring in “Secondary Education (Physical Education)”, their attitude towards it and its impact on the development of their expertise. The study was grounded on the application of a complex of methods: analysis of literature, documentary materials; survey; methods of mathematical statistics.

The experience of organizing volunteering activities of the students from different countries of the world, including those majoring in “Physical Fitness and Sports”, has been analyzed. BA and MA undergraduate students majoring in “Secondary Education (Physical Education)” have a positive attitude towards volunteering in general, but most of them are against providing benefits to volunteers when entering the universities, awarding scholarships and employment. All examinees had no previous experience in organizing preventive social work among children on suppression of harmful habits.

There are more students who want to help animals. Among the masters, there is an increasing number of people ready to provide voluntary assistance to people with special needs, elderly people, children, to participate in the organization of various sports events. In both groups, most people are willing to do the same, provided they are paid, and a small amount of them is willing to work the same time for free.

Self-assessment of the foreign language proficiency level demonstrates the distrust of the majority of the graduates to their own mastering of English and other European languages. There is a slight positive correlation between participation and willingness to volunteer and learning performance. Unfortunately, all BA and MA undergraduate students agreed that volunteering did not help them in any way in their professional training.

Summing up the results of the study, we conclude that the use of opportunities for volunteering in the formation of professional and general cultural integrity of the students is insufficient.

Key words: volunteering, students.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. Потужним стимулом для розвитку в нашій країні культури волонтерства став 2014-й рік. Всі ми зрозуміли, що масштабні проекти можна робити власними силами без допомоги бізнесу або держави. Як наслідок, майже чверть (23%) населення країни отримали досвід волонтерства, з них 9% почали займатися волонтерством в 2014 році [2].

Питання здійснення добровольчої допомоги розкриваються і в окремих законодавчих документах, зокрема в законах України “Про волонтерську діяльність”, “Про соціальну роботу з дітьми та молоддю”, указах та розпорядженнях Кабінету Міністрів України “Про затверджене Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг”, “Про утворення Координаційної ради з питань розвитку та підтримки волонтерського руху” та ін. [3, 5].

Усвідомлення майбутнім педагогом місця і ролі волонтерської роботи як засобу особистісного розвитку та самореалізації, самовизначення та самоствердження як способу надання допомоги людям, які її потребують, є шляхом не тільки саморозвитку, а й професійного становлення [1, 3, 6].

Одним із стратегічних завдань модернізації системи вищої освіти, окреслених у Законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, є інтеграція в європейський і світовий соціокультурний простір. Це вимагає організації ефективної системи самостійної, позанавчальної, професійно орієнтованої діяльності студентів. Волонтерство пройшло шлях від спонтанних форм у біблійні часи до добре організованих та структурованих, властивих високорозвинутим суспільним формаціям. Тому з повною підставою можна говорити про соціальне замовлення, яке виникло в останні роки з боку суспільства, держави на якісний розвиток волонтерського руху в студентському середовищі.

Волонтерство студентів, які навчаються за спеціальностями “фізична культура і спорт” під час організації спортивних заходів, стало темою дисертаційних досліджень Файзулліна І.Ф. (2017), Петренко І.В. (2018), Бойко І.А. (2018) [1, 4, 6].

Волонтерство стало розглядатися вченими і педагогами як один з факторів професійного становлення майбутнього фахівця, як освітня технологія формування професійних і загальнокультурних компетенцій. Волонтерство стає важливим елементом професійного навчання, який сприяє особистісному і професійному розвитку студентів та який можна і потрібно використовувати як у вузі, так і в сфері професійної діяльності. Усе більшої популярності набувають методи “навчання служінням”, “навчання дією”, суть яких полягає в оволодінні досвідом волонтерської діяльності в рамках навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Застосування цих методів у вітчизняних вузах тільки починається. Основними труднощами, які перешкоджають їх впровадженню, виступають відсутність практики його застосування в нашій країні, неможливість прямого перенесення зарубіжного досвіду і відсутність наукових розробок їх ефективного застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукова робота виконана відповідно до теми “Теоретико-методичні основи диференційованого фізичного виховання в дошкільних закладах освіти, школах і позашкільних установах” (№ державної реєстрації 016U003890).

Мета дослідження – визначити напрямки волонтерської діяльності студентів спеціальності “Середня освіта. Фізична культура”, відношення до неї та вплив на формування їхньої компетентності.

Методи й організація дослідження. Дослідження ґрунтувалося на застосуванні комплексу методів наукового пізнання: аналіз спеціальної літератури, документальних матеріалів, матеріалів мережі Інтернет; структурно-функціональний аналіз; опитування; методи математичної статистики.

Дослідження проводилось протягом 2017–2018 рр. серед студентів та магістрів ($n_1=24$, $n_2=16$). Результати опитування дозволили вивчити питання ставлення студентської молоді, до здійснення різних видів волонтерської діяльності.

Результати і дискусія. За допомогою розробленої авторської анкети було проведено опитування студентів випускних курсів бакалаврату та магістратури спеціальності “Середня освіта. Фізична культура” щодо їх участі та відношення до різних аспектів волонтерської діяльності. Всі анкетовані студенти 4-го курсу та магістри другого року навчання знали і вважали корисним волонтерський рух. Серед студентів 14,3% та 8,3% магістрів на даний момент брали участь у волонтерстві, ще 53,3% студентів та 41,7% магістрів відмічали зацікавленість у добровольчій діяльності. 25% магістрів та 57,1% студентів вже мали практичний досвід волонтерської роботи. В той же час, тільки 33,3% магістрів та 14,3% студентів доводилось брати участь у підготовці і проведенні безкоштовних консультацій та занять з фізичної культури і масового спорту незможним громадянам. Ніхто з магістрів та 21,4% студентів брали участь в організації дозвілля, “літніх майданчиків” для дітей з особливими потребами та дітей з малозабезпечених родин. Всі 100% студентів та 75% магістрів надавали допомогу дітям і родинам, що перебувають у складній життєвій ситуації. Жоден з магістрів та студентів не брав участі в заходах, пов'язаних із запобіганням уживанню алкоголю та наркотиків школярами. 80% магістрів та 78,5% студентів брали участь у благодійних заходах. Жоден з магістрів та 28,6% студентів брали участь у заходах, спрямованих на надання послуг дітям і людям похилого віку. 80% магістрів та 92,7% студентів оцінюють позитивно свою здатність вільно і впевнено спілкуватися з людьми будь-якого соціального рівня. Тільки 8,3% магістрів та 7,1% студентів декларують готовність

займатись безоплатною працею 8 год на тиждень, більшість – 50% магістрів та 57,1% готові виділити мінімум часу не більше однієї години на тиждень. Така ж кількість студентів готова витратити 8 і більше годин протягом тижня на оплачувану роботу, а серед магістрів цей показник становить 75%.

У роботі молодіжно-студентських організацій брали участь 21,4% студентів та 25% магістрів. Усі відзначили свою участь у прибираннях території, будівельно-опоряджувальних роботах, 58,3% магістрів та 42,8% студентів брали участь у зборі та здачі коштів на благодійні проекти, а 57,1% студентів – тільки у здачі коштів.

Цікавим є те, що 8,3% магістрів та 21,4% студентів вважають що володіють англійською та ще деякими європейськими мовами на розмовному рівні, 42,7% магістрів та 33,3% студентів англійською, а 50% магістрів та 46,6% студентів тільки з іноземних мов, якими володіють, вказали російську. Проте володіння мовами є необхідною умовою для роботи в міжнародних волонтерських організаціях [1, 2, 6]. Виявлено, що 66,7% магістрів та тільки 14,1% студентів стверджують, що волонтерську діяльність повинні організувати самі студенти, решта бачить у ролі організаторів деканат та кафедри.

Встановлено, що 41,7% магістрів та 42,8% студентів займались спортивним суддівством та організацією спортивно-масових заходів. 41,7% магістрів декларували готовність до спортивно зорієнтованої волонтерської роботи (див. рис. 1).

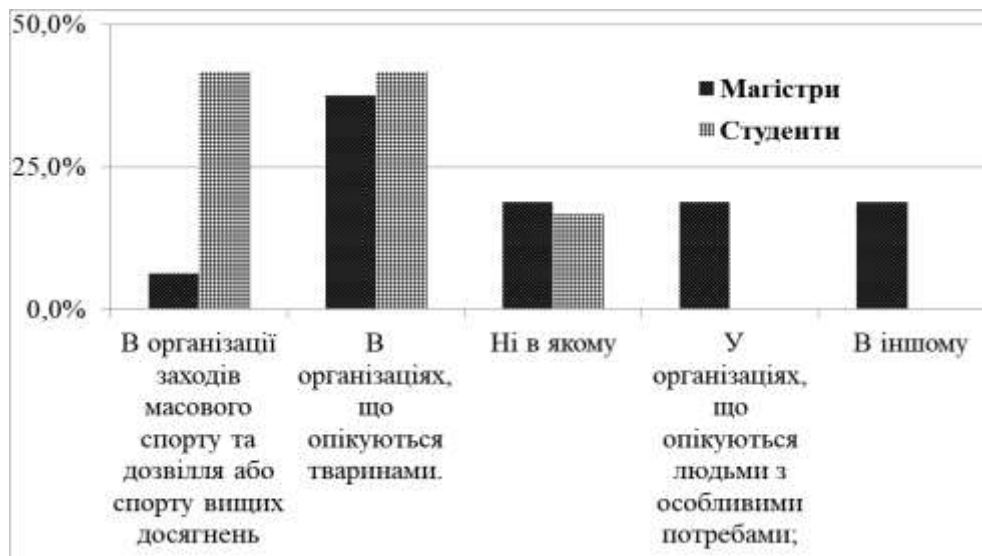

Рис. 1. Співвідношення бажаного виду волонтерської роботи серед магістрів та студентів.

У той же час серед студентів мала готовність до участі у спортивно орієнтованій діяльності, а найбільшу популярність серед побажань здобув догляд тварин.

На жаль, жоден студент чи магістр не побачив позитивного впливу волонтерської роботи на свою фахову підготовку. Тільки третина з анкетованих як серед студентів, так і серед магістрів здебільшого пов'язаних у минулому чи теперішньому з волонтерством вважає необхідним надавати додаткові бали волонтерам при вступі до ВНЗ, при призначенні стипендії, переваги при прийомі на роботу. В Україні волонтерська діяльність трактується цілком безкорисливою, тобто не передбачає жодної можливої фінансової винагороди, на відміну від країн ЄС та Північної Америки.

Серед студентів, які мали найкращі оцінки за навчання та проходження педагогічної практики, відношення та участь у волонтерській роботі можна охарактеризувати

як помірно позитивну, серед найактивніших учасників волонтерської діяльності спостерігалась добра та задовільна успішність.

Серед студентів та магістрів, які найменше цікавились та брали участь у волонтерській та наблизеній до неї діяльності і мали найменшу готовність до такої діяльності, успішність виявилась найнижча.

Висновки.

1. Студенти та магістри випускних курсів спеціальності “Середня освіта. Фізична культура” позитивно ставляться до добровольчої діяльності в цілому, проте більшість проти надання пільг волонтерам при вступі до закладів вищої освіти, призначенні стипендій, працевлаштуванні. Всі досліджувані не мали досвіду організації превентивної роботи серед дітей щодо запобігання шкідливих звичок.

2. Серед студентів найбільше охочих займатися допомогою тваринам. Серед магістрів зростає частка готових займатись добровільною допомогою людям з особливими потребами, людям похилого віку, дітям, брати участь в організації різного роду спортивних заходів. В обох групах більшість готова займатись аналогічною діяльністю при умові оплати праці і незначна кількість готова таку ж кількість часу працювати безоплатно.

3. Самооцінка рівня володіння іноземними мовами демонструє недовіру більшості випускників до власного опанування англійською та іншими європейськими мовами. Встановлено незначний позитивний взаємозв'язок між участю і готовністю займатися волонтерською діяльністю та успішністю у навчанні. На жаль, усі студенти та магістри зійшлися на думці, що волонтерська діяльність ніяким чином не допомогла їм у фаховій підготовці.

4. Підсумовуючи результати дослідження, робимо висновок про недостатнє використання можливостей волонтерської діяльності у формуванні фахових та загальнокультурних компетентностей майбутніх вчителів фізичної культури.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці та впровадженні науково обґрунтованих професійно-орієнтованих програм волонтерської роботи у підготовку майбутніх вчителів з фізичної культури

1. Бойко ІА. Добровольча діяльність в олімпійському спорті [дисертація] Київ: НУФКіС; 2018. 206 с.
2. Загальна декларація волонтерів [Інтернет] [цитовано 2019 Січ. 20]. URL: http://www.volunteer.kiev.ua/pages/70-zagalna_deklaracya_volonterv.
3. Закон України “Про волонтерську діяльність” [Інтернет] Закон від № 3236- VI від 19.04.2011. [цитовано 2019 Січ. 20] База даних “Законодавство України”. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/ed20120324>.
4. Петренко ІВ. Організаційні аспекти підготовки спортивних волонтерів. Науковий часопис Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017; 82 (1). 52-5
5. Постанова Кабінету Міністрів “Про схвалення концепції проекту закону України “Про волонтерський рух” [Інтернет] Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 травня 2008 р. N 784-р. Доступно на: <http://old.minjust.gov.ua/21232>.
6. Файзуллин ИФ. Формирование общекультурных компетенций у студентов вузов физической культуры и спорта в процессе волонтерской деятельности на крупных спортивных мероприятиях [дисертація]. Казань: Поволжская гос. акад. физ. кул.-ры. 2017. 152 с.

References

1. Bojko IA. Dobrovoljcha dijalnijstj v olimpijskomu sporti (PhD Thesis) Kyjiv: NUFKiS; 2018. 206 s.
2. Zagaljna deklaracija volonteriv [Internet] [cytovano 2019 Sich. 20]. URL: http://www.volunteer.kiev.ua/pages/70-zagalna_deklaracya_volonterv.
3. Zakon Ukrajinu “Pro volontersjku dijalnijstj” [Internet] Zakon vid # 3236- VI vid 19.04.2011. [cytovano 2019 Sich. 20] Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrajinu”. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/ed20120324>.
4. Petrenko IV. Orghanizacijni aspekty pidghotovky sportyvnykh volonteriv. Naukovyj chasopys Serija 15.

- Naukovo-pedagoghichni problemy fizychnoji kuljturny (fizychna kuljtura i sport). 2017; 82 (1). 52-5
- Postanova Kabinetu Ministriv "Pro skhvalennja koncepciji proektu zakonu Ukrajinu "Pro volontersjkyj rukh" [Internet] Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrajinu vid 28 travnja 2008 r. N 784-r. Dostupno na: <http://old.minjust.gov.ua/21232>.
 - Fayzullin IF. Formirovanie obshchekulturnykh kompetentsiy u studentov vuzov fizicheskoy kuljturny i sporta v protsesse volonterskoy deyatelnosti na krupnykh sportivnykh meropriyatiyakh (PhD Thesis). Kazan: Povolzhskaya gos. akad. fiz. kul-ry. 2017. 152 s.

Цитування на цю статтю:

Мочернюк ВБ. Волонтерська діяльність студентів факультету фізичного виховання спорту. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Берез 26; 33: 166-171

Відомості про автора:

Мочернюк Владислав Богданович – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" (Івано-Франківськ, Україна)
e-mail: mocher.v@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-5821-3357>

Information about the author:

Mocherniuk Vladyslav Bohdanovych – Candidate of Science (Physical Education and Sport), Associate Professor (Ph. D.), Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

УДК 355.23:796.83
doi: 10.15330/fcult.33.171-182

Олександр Корсак, Ірина Султанова,
Ірина Іванишин

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕСТІ ЛІЦЕЇСТІВ ВІЙСЬКОВО-СПОРТИВНОГО ЛІЦЕЮ З ЇХ РІВНЕМ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

Мета. Визначити стан фізичної підготовленості та встановити її особливості в учнів ліцеїв з посиленою фізичною підготовкою, які мають різні темпи росту. **Методи.** В експерименті приймали участь 354 ліцеїсти Прикарпатського військово-спортивного ліцею-інтернату віком 13–17 років. З метою вивчення особливостей фізичної підготовленості учнів ліцею 13–17 років залежно від фізичного розвитку (темлів росту) були використані біологічні методи (вимірювання довжини тіла), тестування фізичної підготовленості та методи математичної статистики (варіаційний, кореляційний аналізи та методи перевірки гіпотез). **Результати.** Темпи росту організму і диференціації його функцій різним чином впливають на рухові можливості ліцеїстів у віці 13–17-ти років. В одні вікові періоди темпи росту істотно впливають на розвиток фізичних якостей, в інші – менше, що підтверджує доцільність врахування цього фактора при оцінці фізичної підготовленості. Так, якщо у 13-річних ліцеїстів з різними темпами росту різниця спостерігалася тільки у значеннях вибухової сили м'язів ніг і загальної витривалості, то у 14–15-річних, окрім названих, такі відмінності були виявлені щодо м'язової витривалості, швидкісних здібностей та спритності. У 16-річних ліцеїстів вірогідні зміни виявлено у значеннях показників швидкісних здібностей, вибухової сили м'язів ніг і координації рухів. Слід зазначити, що в цьому віці зі зростанням темпів росту значення показника загальної витривалості погіршувалося. Щодо дослідження впливу фактора росту на показники фізичної підготовленості 17-річних ліцеїстів, то слід сказати, що вірогідна різниця виявлена тільки в результатах бігу на 100 м і 1000 м. **Висновок.** Встановлено, що показники природного росту і розвитку організму різним чином впливають на рухові можливості ліцеїстів у віці 13–17-ти років. В одні вікові періоди темпи росту істотно впливають на розвиток фізичних якостей, в інші – менше, що підтверджує доцільність дотримання принципів диференційованого фізичного виховання та розробки відповідних критеріїв оцінки фізичної підготовленості.

Ключові слова: учні військово-спортивного ліцею, фізичні якості, темпи росту.

The **aim** of the study is to establish the peculiarities of physical preparedness of lyceum students with different physical development levels doing overall physical training, aiming at developing a conversion experiment program. 354 pupils of Precarpathian Military Sports Lyceum-boarding school participated in the experiment.